

Geloven in Mediation

Geloven in Mediation

*Verzamelbundel ter gelegenheid van het tienjarig bestaan
van het Platform Church Mediation*

Onder redactie van

J. Cor Schaap

Cor Hoogerwerf

Tom Rijken

Narratio

Inhoud

Voorwoord	7
Drs. R. Gerritsen	12
De kracht van mediation	
Mr. J.W. Röhling	18
Mediation, omgaan met conflicten voor gemeentes met lef	
Mr. drs. J.C. Schaap	23
Tussen ruzie en zwijgen, afbranden of gunnen.	
<i>Mediation met je voeten in de kerkelijke klei</i>	
Mw. W. Koopman	29
Christelijke mediator	
Dhr. J.P. Versteeg	35
Pastorale bemiddeling in de laatste levensfase	
Mr. J. van Dooren	41
Groei: op weg naar een oplossing	
Mw. C. Verbraak MfP	47
Omdat ruzie in de 'beste' families voorkomt...	
<i>Familiekwesties en echtscheidingen bemiddelen binnen de kerk</i>	
Mw. S. de Ruiter	53
Geweld heeft vele gezichten	
Mw. J. Wiltjer-Lusseveld	58
Beter samenwerken of goed uit elkaar	
Drs. C. Hoogerwerf	65
Narratieve Mediation	
<i>Over de toepasbaarheid van narratieve mediation in kerk- en geloofsgemeenschap</i>	
Ds. T. Rijken	71
Mediation: een weg naar vergeving	

ISBN: 978 90 5263 945 1

NUR: 711

© 2016 theologische uitgeverij Narratio,
Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem.
Actuele informatie is te vinden op
www.narratio.nl e-mail: info@narratio.nl
Onze uitgaven zijn ook te koop via de boekhandel en
www.kerkboek.nl (ook in België).

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi-boek, Internet-PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Mw. A.F. Vreugdenhil-de Blécourt	77
Ontkennen of erkennen	
<i>De spagaat van emotie en principe bij conflicten in de kerk</i>	
Mr. A.C. van de Vliert	83
Historische terugblik	
<i>De genesis van mediation in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN)</i>	
Dhr. J.P. Versteeg	89
Inzet van meditation in de Rooms-Katholieke Kerk	
Mw. J. Krikken-van Drongelen	95
Mediation in de Adventkerk	
Mr. M. van de Loo	100
De meerwaarde van mediation	
PCM 1: Tom Rijken	106
Ontstaan van het PCM	
PCM 2: Hanneke van Dooren	108
Een scala van workshops in 10 jaar	
PCM 3: Anneke Röhling	110
Ontwikkelingen in het 10-jarig bestaan nader bezien	
Over de auteurs	112

Voorwoord

Je zou dit boekje met een volière kunnen vergelijken; allemaal heel verschillende vogels van verschillende kerkelijke christelijke kleuren, die hun mediation-liedje fluiten. Het is een bont geheel, inderdaad, geen koekoekseenzang. Wie de verschillende achtergronden van de auteurs ziet, had wellicht ook niet anders verwacht. Toch zal de lezer hopelijk wel een doorgaande melodie herkennen.

De auteurs zijn – om in de beeldspraak te blijven – allemaal voorzien met het Platform Church Mediation-ringetje aan hun pootjes. Dat keurmerk van PCM is een breed oecumenisch werkverband van mediators met een erkende opleiding en daarboven een liefde voor geloof, kerk en gemeente. Binnen het Platform nemen we elkaar niet de theologische maat, maar vormen een netwerk, bestuderen met elkaar bepaalde onderwerpen, houden intervisie en dergelijke. In die zin zult u als lezer ook nogal verschillende stellingen en aspecten tegenkomen in de verschillende bijdragen, ja zelfs tegenstellingen!

Geloven in Mediation

Wat ons bindt is dat we 'geloven in mediation'. Maar hier zit een knipoog in verwerkt, zoals iemand zei. Het gaat om 'geloof in mediation': welke plaats heeft geloof daarbinnen, hoe werkt geloven in mediation door, wat zou mediation in geloofsgemeenschappen kunnen betekenen?

Maar ook naast of in ons persoonlijk geloof, 'geloven' de auteurs in 'mediation' als waardevolle weg in bijvoorbeeld kerkelijke conflicten, of breder, kerkelijke veranderingsprocessen, of formeler: in zaken als arbeidsrelaties of dichter bij huis aan de keukentafel bij familie-vragen, om een paar terreinen te noemen.

Ieder artikel in deze bundel is op zich een eenheid die zelfstandig gelezen kan worden. Dat betekent dat u soms in de verschillende artikelen een overlap zult aantreffen.

Aandachtsvelden

Kijken we naar de gedeelde aandachtsvelden binnen de verschillende artikelen dan valt de grote inzet op en de betrokkenheid van mediation als methode van conflictoplossing in vergelijking met andere methoden zoals de boven-partijdige (kerkelijke) rechtspraak.

Aan de andere kant is er duidelijk ook aandacht voor de vereiste deskundigheid van de mediator in vergelijking met de welwillende amateur die toch ook een gesprek kan leiden. De eigen positie van de mediator als professional is hierin van belang.

De verhouding tussen pastoraat en mediation blijkt in de rollen van pastor en mediator op drie verschillende manieren ingevuld te worden: de pastor vooral als verwijzer, mediation en pastoraat door dezelfde persoon of juist niet. Daarnaast valt ook een combinatie van competenties te signaleren van mediators die bijvoorbeeld als coach werken en dat integreren. Verder natuurlijk specifiek kerk- en geloofsgerelateerde onderwerpen zoals het ideaalbeeld van de geloofsgemeenschap ('ruzie mag toch niet') of een sterk persoonlijk appel ('vergeven moet je'). Ondertussen blijven nog een aantal zaken onderbelicht. Ik tip maar enkele zaken aan. Veel artikelen gaan uit van de zogenaamde faciliterende benadering van mediation. Maar moet PCM ook niet kijken in de richting van transformatieve mediation? Is de aandacht voor narratieve mediation voldoende ontwikkeld? Worden de onderliggende mensbeelden van de verschillende benaderingen voldoende tegen het licht gehouden? Is het accent op conflicten niet te groot en de benadering van conflicten te beperkt? Kortom: genoeg zangzaad in de volière voor de gevleugelde vrienden van de PCM om los te gaan in deze bundel, maar ook voor een later vervolg.

Clustering

In een poging de artikelen te clusteren, komen we tot het volgende overzicht:

- a. Algemene informatie en ervaringen van churchmediation (Gerritsen, Röhling, Koopman en Schaap).
- b. Speciale aandacht voor een bepaald onderdeel vindt u bij Versteeg (de laatste levensfase), Van Dooren (oplossingsgerichte mediation) Verbraak (scheidingsmediation), Wiltjer-Lusseveld (goed omgaan met conflicten in de kerk), Hoogerwerf (narratieve mediation) en De Ruiter (huiselijk geweld).
- c. Twee artikelen gaan dieper in op specifieke thema's in de persoonlijke context van mediation: Rijken (vergeving) en Vreugdenhil (de spanning tussen emoties en principes).
- d. Specifieke aandacht voor de plaats van mediation in de kerkelijke structuren vindt u bij Van de Vliert (over de PKN) en bij Krikken (Adventskerk), terwijl Van de Loo de kerkstructuren van de PKN tegen het licht houdt van de mediation. Een overzicht van mediation in de RK-kerk geeft Versteeg in zijn interview van een aantal deskundigen.
- e. Drie korte artikelen geven het ontstaan en de ontwikkeling van ons Platform weer (Röhling, Van Dooren en Rijken).

Doelstelling

Met dit boekje willen we een aantal zaken bereiken:

1. Meer bekendheid geven aan mediation in kerkelijke of geloofsfeer. In zoverre is het ook een stukje pr-activiteit. Mediation blijkt ook in kerk- en geloofsgemeenschap nodig te zijn als een alternatieve weg tussen 'de mantel der liefde', de formele weg van de kerkelijke rechtspraak, of de ordinaire weg van ruzie en elkaar nooit meer aankijken of verketteren. Het gezegde 'het zijn net mensen' gaat ook zeker voor gelovigen op.
2. Laten zien wat mediation kan betekenen in voorbeeld verhalen, de achtergronden van mediation toelichten, een aantal motieven om mediation te starten tegen het licht houden, aangeven welke voorwaarden er gelden om een mediation zinvol af te kunnen ronden.
3. Een stand van zaken geven van de ontwikkelingen ten aanzien van churchmediation: hoe staat het er voor in de verschillende kerken en geloofsgemeenschappen, waar is men mee bezig, hoe is het geregeld in kerkorde of protocollen?
4. Een stand van zaken geven om de vakinhoudelijke ontwikkeling van mediation als churchmediation verder te helpen.
5. Ten slotte een stukje van onze historie als PCM vastleggen en iets laten zien van onze werkwijze.

Contact

Van iedere auteur is een korte CV opgenomen. U kunt zien waar ze zich nog meer mee bezig houden dan met dat ene onderwerp waarover ze mochten en wilden schrijven en dan ook nog met de beperking van circa 1500 woorden.

Het zal opvallen dat de auteurs heel verschillende professionele achtergronden hebben. Ook dat is iets om op te letten mocht u van hun werkzaamheden gebruik willen gaan maken. Momenteel bestaat het Platform uit meer dan 60 leden. Naast het mediatorschap hebben zij veelal nog een andere functie en opleiding. Zo zijn er bijvoorbeeld

zelfstandige organisatie-adviseurs, juristen, predikanten, coaches en mensen die werken bij de overheid, in de zorg of het bedrijfsleven. Sommige PCM-leden verzorgen naast mediation ook coaching, procesbegeleiding of gespreks- en vergaderleiding. Dit laatste maakt duidelijk dat mediation-technieken ook multifunctioneel en pro-actief ingezet kunnen worden. Het gaat niet alleen om mediation als het beslechten van ruzies, maar ook als techniek voor een goede procesgang, vergadersessie en dergelijke.

Mocht u een mediator nodig hebben ten behoeve van churchmediation dan vindt u in dit boekje een aantal smaakmakers, maar het Platform is breder dan deze auteurs.

Op de site <http://churchmediation.nl/> kunt u een selectie maken naar locatie, persoon, kerkgenootschap en gezindte. Maar ook op deskundigheden als coaching, procesbegeleiding en gespreks- en vergaderleiding. U kunt ook via de site advies vragen bij het kiezen van een churchmediator passend bij uw specifieke vraag.

In het beleidsplan van PCM hebben we welbewust het geven van voorlichting over de mogelijkheden van mediation in de context van kerk en geloof opgenomen. Mocht u als kerkgenootschap of vereniging zo'n voorlichting-presentatie van ons wensen, dan kunt u met de mediator van uw keuze of met het centrale adres contact opnemen.

Als ik zo in vogelvlucht deze bundel bij u in mag leiden, dan wens ik u graag veel leesplezier in de hoop dat mediation ook in uw aandacht een hoge(re) vlucht zal nemen. Om niet te hoeven wegvluchten in formele procedures, gelaten stilzwijgen of ordinaire ruzies, maar juist om het gesprek en het geloof gaande te houden.

Tenslotte dank aan de schrijvers voor de plezierige contacten in de verschillende vergaderingen en daarbuiten. Bijzondere dank aan Cor Hoogerwerf en Tom Rijken als steunpilaren in het proces, Peter Clark als corrector en Cristina Pumplun als editor.

Cor Schaap, voorzitter PCM

De kracht van mediation

Mediation is geen wondermiddel, maar leidt in de praktijk wel vaak tot een oplossing. Een oplossing die voor beide conflictpartijen een goede en gedragen oplossing betekent. Ik ben er enthousiast over omdat ik zie wat het kan doen. Ook in de kerk komen conflicten voor. Dat is verdrietig. Maar het is wel te begrijpen dat dit gebeurt. Immers, bij zaken rond geloof en levensbeschouwing gaat het over wezenlijke zaken. In de omgang hiermee grijpen mensen terug op fundamentele zienswijzen.

Door: Roel Gerritsen

Een goede en vruchtbare dialoog kan er toe leiden dat je uitkomt bij diepe meningsverschillen. En dat in een omgeving waarin je ten diepste wilt dat het daar niet gebeurt. Vaak komt u daar wel uit. Juist vanwege de diepe wens om het gemeentelven niet te laten lijden onder dit meningsverschil van mensen (of groepen).

Vaak kan een derde (predikant, pastoor of kerkenraadslid) hierbij openingen bieden. Soms ook bieden de vastgelegde geschilregelingen van de kerk of geloofsgemeenschap een uitkomst (b.v. kerkvisitatie binnen de PKN), of zijn er de juridische oplossingen, waarbij een derde een bindende uitspraak doet.

Mediation heeft meerwaarde

Een betrekkelijk nieuwe manier van oplossen van problemen is mediation. Mediation is een begrip dat eigenlijk geen goede Nederlandse vertaling kent. Conflictoplossing komt nog het best in de buurt. Mediation is sinds het eind van de vorige eeuw als methode van conflictoplossing in Nederland in opkomst. Daarvoor zijn enkele oorzaken aan te wijzen. Om te beginnen is er een groeiend besef dat de gebruikelijke

juridische aanpak van conflicten vaak ontoereikend is: het is tijdrovend en kostbaar. Maar wezenlijker: het wijst wel een 'winnaar' aan, maar betekent dat ook dat het conflict is opgelost? In de tweede plaats past het uit handen geven van een probleem aan een onafhankelijke autoriteit niet altijd goed meer in de huidige, geëmancipeerde positie van mensen. En niet in de laatste plaats past mediation als alternatieve methode van conflictoplossing heel goed in de Nederlandse traditie. Het poldermodel en het polderen staan als metafoor voor 'het er samen uit willen komen': onderhandelen en het creëren van meerwaarde in ruilverhoudingen.

Wat is mediation?

Mediation is het samen oplossen van een conflict of meningsverschil. De kern is dat de partijen het *samen* doen. Een mediator helpt de partijen bij het vinden van oplossingen. Hij of zij helpt om de communicatie weer op gang te brengen, begeleidt de gesprekken en bewaakt het proces. Bij mediation gaat het om wensen, belangen en emoties van partijen. Feiten spelen, zo blijkt in de praktijk, een minder belangrijke rol.

Oplossingen die beide partijen zelf weten te vinden, blijken in de praktijk goede, aanvaardbare en gedragen oplossingen te zijn.

De mediator

Het grote verschil met bijvoorbeeld een rechter of arbiter is, dat de mediator geen standpunt inneemt, geen oplossingen bedenkt en geen beslissingen neemt. Dat doen de partijen zelf. Zij zijn actief en zoeken gezamenlijk naar een creatieve oplossing voor het conflict. De mediator kiest geen partij, maar blijft onafhankelijk en neutraal. Het gaat bij mediation niet om winnen of verliezen. Het gaat erom dat u beiden tevreden uit het conflict komt: een win-win oplossing!